

סיפור אהבה ונאמנות לאריאל שרון

מג'לי והבה, "הדרוזי הראשון", ידיעות אחרונות – ספרי חמד, ראשון לציון, 2018, עמ' 264

דרוזי. ערכיו – ערכינו, מזגו – מזגנו" (עמ' 13). כשכיהן שרון כשר החוץ, מונה ליועצו הבכיר. היה לצדו בליכוד וסייע לו בהקמת מפלגת "קדימה".

שליח לעולם הערבי

מג'לי מסביר את מעלותיו בגינן בחר בו שרון לנציגו מול העולם הערבי והאסלאמי: "אני דובר ערבית... בקי גם בשפת הגוף, שולט במנהגים ומזהה את הרגישויות... אם היה צריך להביא את שרון לארמון המלך בעמאן ולרכך את הגעתו; לקרב בינו לבין מובארק; להושיב מולו את אבו מאזן – אני הייתי האיש לצורך העניין" (עמ' 13). עוד הוא מעיד על עצמו, שסייע לשרון להיתפס כפרטנר על-ידי מנהיגי העולם הערבי ומהרגע ששרון הוכר ככזה, היה לאיש שמבחינתם ניתן לסגור עמו דברים (עמ' 14).

מג'לי סוקר בקצרה את שורשי משפחתו בהר הדרוזים ואת התנדבות אביו לגדוד המתנדבים הדרוזים מסוריה ל"צבא ההצלה" של קאוקג'י, שהגיע לארץ-ישראל כדי לסייע לערביי הארץ במלחמתם ביהודים (עמ' 12). סקירה מורחבת בנושא זה מובאת בעמ' 39, ומן הראוי היה להימנע מפיצול הדברים.

מספר הערות: הגדוד מנה 501 לוחמים ולא 120 (עמ' 39) והוא לא קיבל את ברכתו של סלטאן אל-אטרש להגן על

ספרו של מג'לי והבה ראה אור בתקופה סוערת של היחסים בין העדה הדרוזית לבין מדינת ישראל, לאחר אישורו של חוק הלאום בכנסת. בני העדה חשו עלבון צורב בכך שהחוק אינו נותן ביטוי לשוויון החברתי והתרבותי בינם לבין היהודים. הם יצאו לעצרת מחאה בכיכר רבין בתל-אביב, הניפו את דגליהם בני חמשת הצבעים ואת דגלי המדינה, לאמור: אנו אזרחים נאמנים לעדתנו ולמדינתנו ונמשיך לשמור על שתי נאמנויות אלה.

מגרה מאד לבקר את הספר על רקע אירועים אלה, אך מוטב להימנע מכך, כי ספרו של מג'לי והבה הוא סיפור מובהק של אהבה ונאמנות בינו לבין ראש הממשלה המנוח אריאל שרון, בינו לבין עדתו הדרוזית ובינו לבין מדינת ישראל. מג'לי והבה היה הדרוזי הראשון ששירת כמנכ"ל משרד ממשלתי (המשרד לשיתוף פעולה אזורי, 2001), היה ללא-יהודי הראשון שכיהן כראש ועדת משנה של ועדת חוץ וביטחון בכנסת (2003), בשנת 2007 כיהן במשך שלושה ימים כלא-יהודי הראשון בתפקיד ממלא מקום נשיא המדינה. מכאן שם האוטוביוגרפיה שחיבר.

כבר בפרק הראשון מבטא מג'לי את הערצתו לשרון: "מנקודת ראות... שרון

שאף הספידו בהלוויתו. שר הביטחון שרון דאג שמשרד הביטחון יטפל בכל צרכיו של סמיר, אחיו של מג'לי, חרף העובדה שנפצע בתאונת דרכים שארעה יום לאחר שהשתחרר מצה"ל. על בסיס ההיכרות רבת השנים ביניהם הציג השר שרון למג'לי להיות הממונה על הקשרים עם העולם הערבי והאסלאמי במשרד התשתיות הלאומיות.

המחבר מתאר את המסלול הצבאי שאותו עבר בשנים 1982-1994: מ"פ בגדוד 299 (המוכר בשם גדוד "חרב" בחטיבה הדרוזית) במבצע "שלום הגליל"; ביחידת הקישור ללבנון (יק"ל) בעיר צור; קצין אג"ם בחטיבת הקו ברמת הגולן; סמח"ט חי"ר. הוא סיים את השירות הצבאי בדרגת סא"ל.

עבודתו כנציגו של שרון בוועדת המים המשותפת לישראל ולירדן מתוארת בפרק החמישי. בוועדה זו הוסכם שהכנרת תשמש מאגר לקליטת מי השיטפונות מנהר הירמוק שיועמדו לרשות ירדן. ההסכמה על העברת מכסת המים לירדן קיבלה ביטוי סמלי בטקס פתיחת הברזים לצינורות המובילים מים מנהר הירמוק לתעלת הע'ור הירדנית. בנוסף עלו במפגש עם הירדנים גם סוגיות הנוגעות לפרויקטים נוספים, אך "לא כל הפרויקטים הגיעו לקו הסיום, אבל ניתן להצביע על עשרות מיזמים שהבשילו והניבו תוצאות" (עמ' 71). חבל שהמחבר אינו מפרט את עשרות המיזמים המוצלחים הללו.

הפרק השישי מוקדש לעידן הזהב בקשרים עם ירדן. המחבר מתאר פגישה בעקבה בין משלחת ישראלית רמת דרג

כפרי הדרוזים בארץ-ישראל במלחמת העצמאות (עמ' 39). להיפך, סלטאן לא הסכים לבקשתו של קאוקג'י לאפשר גיוסם של דרוזים מההר ל"צבא ההצלה". לאחר מכן אישר לשכיב והאב לגייסם בתנאי שלא יהיה זה גיוס דרוזי רשמי.

הערה נוספת: מקימי היחידה הדרוזית בצה"ל לא היו דרוזים מגדודו של שכיב והאב (עמ' 39). גרעין היחידה הוקם בביתו של סלימאן שריף אבו רכן בעספיא. היחידה מנתה בראשיתה 25 איש מבני עספיא ודאלית אל-כרמל. מספר המתנדבים הדרוזים ליחידה מכפרי הכרמל עלה בהדרגה לשישים. השמועה בדבר קיום היחידה פשטה והתחילו להגיע מתנדבים נוספים גם מכפרי הדרוזים בגליל וגם מאנשי גדודו של שכיב והאב.

פגישות בירדן

הפרק השני מוקדש לתאור פגישתו של מג'לי עם המלך חוסיין. לפני כן נפגש עם הנסיך חסן, יורש העצר, ועם עלי שכרי, מזכירו של המלך, ובכך עבר את הסלקציה הראשונה לקראת פגישתו עם המלך. המלך חוסיין סיפר לו ששגה בכך שהצטרף למלחמה ב-67. אבל למד לקח: רק ענייניה של ירדן צריכים להעסיקו ורק האינטרסים שלה. לכן קידם את השלום עם רבין ו"רואה את שרון כמי שאפשר להמשיך עמו את דרכו של רבין", בניגוד לנתניהו ולאנשיו (עמ' 33).

ההיסטוריה המשפחתית של המחבר נסקרת בפרק השלישי. מג'לי מתאר את קשרי הידידות שנקמו בין אביו, שעסק באבטחה בדרום הארץ, לבין אריאל שרון,

קרן הון סיכון משותפת לשתי המדינות; אזור תיירות חופשי אילת-עקבה. פרויקטים נוספים שנדונו: קו רכבת בין מפעלי ים המלח של שני הצדדים לים סוף; קו רכבת חיפה – גשר שיח' חוסיין; חיבור קווי חשמל מתח גבוה עקבה – אילת; חוות תחנות רוח לאנגריה; פרויקט להפקת אנרגיה סולארית; פרויקט טלקומוניקציה משותף לשתי המדינות; הקמת מכללה למנהל וחקלאות בערבה, שבה ילמדו סטודנטים משתי המדינות (עמ' 84-85).

ההתנקשות במשעל

ניסיון ההתנקשות הכושל של לוחמי המוסד בח'אלד משעל בעמאן וחילוץ של אנשינו נקרא בהשתאות ובמתח. המחבר מתאר את פעילות המוסד, בהובלת אפרים הלוי, מול הירדנים להחזרת ארבעת אנשי המוסד שמצאו מקלט בשגרירות, אך לא הצליחה להביא לשחרורם של שני המתנקשים אנשי המוסד שנתפסו על ידם.

הכעס של המלך על נתניהו היה טוטלי. הוא לא מאמין לאף מילה שלו ואינו מוכן לשמוע ממנו. מג'לי עודכן בפרשה ושרון ביקש ממנו לטפל בהחזרת שני אנשי המוסד. מג'לי דיבר עם המלך וקיבל הסכמתו, שרק שרון יטפל בנושא מטעם הממשלה ומג'לי יסייע בעדו (עמ' 105-104). המחבר, בהסכמת שרון, הגיע להסכם עם הירדנים שמסוק שלהם יביא את שיח' אחמד יאסין מירדן לעזה, ובאותו זמן מסוק ישראלי יביא את שני אנשי המוסד לישראל. מסוק שלישי, ירדני, יאסוף לאחר מכן מישראל את

בראשות ראש הממשלה נתניהו לבין משלחת ירדנית. כשמג'לי נכנס באיחור למפגש המלך הפסיק את דבריו, קם מכורסתו כשהוא פורש את זרועותיו באומרו "יא אבני, מג'לי". מג'לי ניגש אליו, התחבקו והתנשקו והמלך אמר לו בערבית "ברוך הבא לביתך".

שרון תאר מאוחר יותר את המפגש: "העיניים של ביבי ושל האחרים יצאו מהחורים" (עמ' 80). פגישה זו החזירה את השיחות הדו-צדדיות למסלולן. השרים הירדנים קיבלו אור ירוק להתקדם מול ישראל בכל התחומים.

אזור סחר חופשי

הפגישות בירדן הביאו לשינוי משמעותי בתפיסת עולמו של שרון. הוא אמר למג'לי: "לא הייתי צריך לומר את מה שאמרתי על הירדנים". הוא התכוון להכרזותיו בשנות ה-70: "צריך לסלק את המלך חוסיין ואת יורש העצר חסן מרבת עמון ולהחליף את דגל ירדן בדגל אש"ף" (עמ' 82-83). מג'לי רואה את מינויו בידי שרון ליועצו ולשליחו למדינות האזור כדבר שאיפשר את תחילת הדיאלוג בין שרון לבין אויביו בעבר שנהפכו לידידיו (עמ' 84).

עידן הזהב בקשרים עם ירדן החל מהרגע שהוסרו העכבות ושני הצדדים ראו שקיים צורך בשיתוף פעולה. התוצאה הייתה מסמך אזור הסחר החופשי, שסיכם והגדיר את הפרויקטים המשותפים ושימש בסיס לכל הדיאלוג הבילטרלי בין המדינות.

הפרויקטים העיקריים שסוכמו: אזור סחר חופשי ליד גשר שיח' חוסיין; הקמת

לירדן. הוא והאמריקאים נטלו על עצמם את תפקיד המתווכים בקשרים הלא-פורמליים עם מדינות ערב שונות. בארה"ב קוימו פגישות עם נציגי בית המלוכה הסעודי (עמ' 165).

הנסיך חסן היה יד ימינו של אחיו המלך חוסיין במשך 34 שנים, ונחשב ליורש העצר. בשנה שבה נזקק המלך לטיפולם רפואיים מילא אחיו את מקומו וניהל בפועל את הממלכה. כאן נכנס לתמונה ראש שירות הביטחון הכללי סמיח בטיח'י, שלא עסק רק בתחומי אחריותו, אלא רצה להיות מעורב גם במינוי היורש למלך. מועמדותו של חסן לא נראתה לו. הוא החל לטפוף למלך רעל על אודות אחיו והמלך הלך והשתכנע שחסן לא ראוי לכהן כמלך. גם המלכה נור בחשה בקדירה, ורצתה שבנה הנסיך חמזה יהיה יורש העצר, ולכן שתפה פעולה עם בטיח'י.

המלך חוסיין בחר בבנו עבדאללה זה שיירש אותו. בטיח'י הצליח למנוע את המלוכה מהנסיך חסן. בטיח'י הודיע למג'לי ולאחרים לנתק מגע עם הנסיך חסן, ועשה לו דה-לגיטימציה מוחלטת בשליחותו של המלך החדש. מג'לי ביקר את הנסיך חסן לאחר נישולו מתפקיד יורש העצר, וחסן קיים את הפגישה עמו בגינת הארמון מחשש שמאזינים לו (עמ' 170). בשנת 2003 גזר בית דין צבאי בירדן שמונה שנות מאסר על גנרל סמיח בטיח'י, שהורשע במעילת ענק.

השער לאינדונזיה

מג'לי והבה היה מעורב בפתיחת השער לאינדונזיה. באפריל 2000 הגיעה לירדן

האסירים המשוחררים הירדנים ויעבירם לירדן.

מג'לי טס ארצה יחד עם אנשי המוסד ששוחררו, והצטרף לישיבת הממשלה, שם הרעיפו מג'לי ושרון שבחים זה על זה. מג'לי ועלי שכרי פעלו להחזרת מערכת היחסים בין ירדן וישראל למסלולה הקודם, כי בעקבות פרשת משעל הואט שיתוף הפעולה עם ירדן והיו גם פרויקטים שהוקפאו. המגעים חודשו סביב נושא המים, שכן היה מדובר בנושא קריטי לשתי המדינות. מג'לי יזם הקמת ועדה עליונה שתקבל החלטות ותאיץ תהליכים וחבריה יהיו שרון ומג'לי, המלך ועלי שכרי.

המחבר מספר על מאמצים שנעשו לקדם פרויקטים כלכליים לשתי המדינות בשיתוף אנשי עסקים פרטיים. הוא והנסיך חסן נפגשו בארה"ב בהשתתפות שר המסחר והתעשייה הירדני, יעקב נמרודי ואהרן שרף מחברת "הכשרת היישוב", ושני אנשי עסקים אמריקאניים. שרף הציג שלושה פרויקטים אפשריים: אזור סחר משותף בבאקורה שבקרבת גשר שיח' חוסיין; סלילת מסילת רכבת עקבה-אילת ובעתיד התחברות לנמל אשדוד (חזון של בניית ציר אלטרנטיבי לתעלת סואץ לסחר מהמזרח הרחוק לאירופה); ייבוא גז מסעודיה לירדן ולישראל. בנושא הגז קויימה פגישה נוספת בהשתתפות נציגי בית המלוכה הסעודי.

מאבקי ירושה

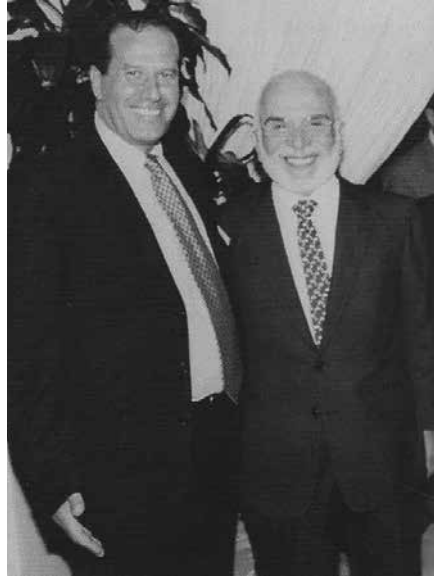
"תככים בבית המלוכה" – כך ניתן לכנות את הפרק השנים-עשר. הנסיך חסן האמין בשלום שנחתם בין ישראל

שיתופי הפעולה יצאו לדרך, הביקורים העסקיים בציר ישראל-ירדן-אינדונזיה הלכו ותכפו. משלחת של ראשי צבא אינדונזיה ביקרה בארץ וסיירה במערך התובלה של חיל האוויר ובמספנות חיל הים. עידן חדש נפתח, ולדברי המחבר, הוא מתקיים עד היום.

לבקשת שרון, תיאם מג'לי פסגיה בין שרון לבין ראש הרשות הפלסטינית, שהתקיימה בחוות שקמים ב-16 בינואר 1997. שרון שטח בפני אבו-מאזן את עמדות ממשלת ישראל, הדגיש את עמדותיו האישיות ואת תפיסת הביטחון שלו והציג את הפתרונות האפשריים כפי שהוא רואה אותם. אבו מאזן הציג את חמשת הסוגיות לפתרון הסכסוך עם ישראל: הסדר הקבע, ירושלים, הפליטים, המים, הגבולות. לדבריו, ההבנות שיושגו לגבי פתרון הסוגיות הללו יביאו להסכם שלאחריו לא יהיו לפלסטינים שום תביעות.

לאחר פגישה זו נוצר קשר ישיר, כמעט יומיומי, בין לשכת שרון, באמצעות מג'לי בדרך כלל, לבין ההנהגה הפלסטינית המתונה. ב-18 בנובמבר 1998 הגיע אבו-מאזן לפגישה במשרד החוץ עם שה"ח שרון. סיכמו להתחיל בפרויקטים כלכליים משותפים. אבו-מאזן הציע לצרף למגעים את אבו-עלא, יו"ר הפרלמנט הפלסטיני. הקשרים עם השניים נועדו לעקוף את ערפאת, ששרון תיעב ולא האמין לאף מילה שלו. חבל שהמחבר אינו מבהיר מדוע נפסקו המגעים ביניהם.

ב-1 באפריל 2004 נפגש מג'לי והבה עם נשיא מצרים מובארכ. עד אז נמנע

מג'לי והבה והמלך חוסין בארמון בעקבה

משלחת בראשות יועצו הבכיר של נשיא אינדונזיה. מג'לי קבל אותם בגשר אלנבי וסייר איתם בירושלים. למחרת הייתה פגישת עבודה בירדן. האינדונזים הציעו לשדרג בתעשייה האווירית הישראלית את כל צי מטוסי התובלה שלהם, ביקשו שישראל תחמש ותדריך את כוחות המשטרה שלהם, ועוד.

במאי יצאה לאינדונזיה משלחת של נציגי החברה הישראלית-ירדנית בה השתתפו נמרודי, שרף ומג'לי מהצד הישראלי ווליד כורדי, בעלה של הנסיכה בסמה אחותו של המלך חסין, מהצד הירדני. קויימו פגישות עם שר החוץ האינדונזי ועם הרמטכ"ל, שהעלה את עניין שדרוגם של מטוסי התובלה. לבסוף קויימה פגישה עם נשיא אינדונזיה, שברך על קידום הקשר המתפתח בין המדינות באמצעות אנשי עסקים פרטיים.

שנפלו בידי ג'בהת א-נוסרה בג'בל א-סמאק בצפון סוריה, ופנה בעניינם ישירות למזכ"ל האו"ם שיטפל בשמירה על ביטחונם. הוא מתאר את מצבם של הכפרים הדרוזים שבקרבת גבול ישראל, שם הייתה המציאות שונה לחלוטין: ישראל הבהירה למורדים שהיא לא תיתן שכפרי הדרוזים, ובעיקר כפר ח'דר, ייפלו, אפילו אם הדבר יחייב התערבות ישירה של צה"ל, ואכן פג האיום על הכפרים הללו.

לסיכום: יש להחזיק ברכה מרובה למג'לי והבה על ספרו האישי, הפותח צוהר לקהל הרחב באשר לכישוריו ולקשריו של קצין דרוזי בכיר ואקדמאי שאיפשרו לו להשתלב בתפקידים בכירים במערכת הפוליטית ובשירות הציבורי. חבל רק שנפלו בו פה ושם שגיאות תעתיק ודפוס, שלא כאן המקום לפרטן. הספר מעורר את הקורא היהודי לחשיבה על השתלבותם של בעלי הברית הדרוזים במערכות הבכירות של השלטון במדינת ישראל; לבידור, האם הצלחתו של והבה מתארת הצלחה דומה של בני עדתו, או שמא זו הצלחה של יחיד שאינה מאפיינת את הרבים; לליבון הסוגיה של המחויבות הלא מאוזנת בין חובות היחיד והמיעוט לבין חובות המדינה והרוב, שהרי מדינת ישראל יודעת לדרוש מן הדרוזים את כל מה שהיא דורשת מאזרחיה היהודים, אך לא תמיד מעניקה להם את כל זכויותיהם.

ד"ר שמעון אביבי

שרון מפגישה עם מבארכ במצרים כל עוד עזאם עזאם יושב שם בכלא. עזאם הוא דרוזי ישראלי שהיה כלוא במצרים באשמת שווא של ריגול לטובת ישראל. שרון הינחה את מג'לי לטפל בפגישה עם מבארכ בשחרור עזאם מכלאו והשבתו לישראל. מבארכ הבטיח שלקראת המפגש הראשון עם שרון, עזאם ישוחרר. וכך היה.

איש ציבור

ב-2001 נבחר אריאל שרון לראש הממשלה והביא למינויו של מג'לי למנכ"ל המשרד לשיתוף פעולה אזורי, שהופקד בידי ציפי לבני. במסגרת תפקידו זה קיים מג'לי פגישות עם שר החינוך הירדני לקידום הקמת שלוחה של אוניברסיטת ייל בערבה או בעקבה, שתתמקד במחקר רפואי ובפיתוח חקלאות מדברית.

מג'לי מתאר פגישותיו עם סעד ח'יר, ראש המודיעין הכללי הירדני; עם מאהר אל-כורד, נציגו של ערפאת לשיתוף פעולה כלכלי; ועם ואלרי ז'יסקר ד'אסטון, לשעבר נשיא צרפת. בשנת 2003 הוא נבחר לח"כ ברשימת הליכוד בראשות שרון, ומכאן ואילך הוא סוקר את פעילותו כנבחר ציבור בין השאר כסגן שרת החוץ וכסגן יו"ר הכנסת.

המחבר מעיד על עצמו, שהיה חבר המנהיגות המצומצמת של הדרוזים בישראל שסייעה לדרוזים בהר הדרוזים בסוריה, במהלך מלחמת האזרחים שם, על-ידי הגשת סיוע כלכלי והומניטרי. הוא היה בקשר גם עם דרוזים בכפרים